

Jerzy Brzyski

Zakład Medycyny Sądowej w Bielsku-Białej¹

Zakład Medycyny Sądowej w Bielsku-Białej został utworzony w 1978 roku. Podstawą dla jego utworzenia i wpisania w strukturę Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego były wytyczne Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 15.06.1978 roku w sprawie organizacji i zadań komórek medycyny sądowej (Dz.U. MZiOS Nr 11, poz 28).

Kierownikiem Zakładu – od czasu jego powstania aż do roku 2007, czyli do przejścia na emeryturę – był autor tego opracowania².

Zakład Medycyny Sądowej uzyskał siedzibę na terenie Szpitala Pediatrycznego w Bielsku-Białej przy ul. Sobieskiego 83, który wówczas wchodził w strukturę Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego w Bielsku-Białej. Zakład umieszczono w osobnym budynku prosektoryjnym, w którym wygospodarowano i zaadaptowano prócz prosektorium, chłodnie na zwłoki, pomieszczenie przygotowawcze, pokój laboranta sekcyjnego z sanitariatem, sekretariat będący jednocześnie stanowiskiem pracy kierownika zakładu i lekarza zatrudnionego w zakładzie oraz pracownię toksykologiczno-serologiczną.

W roku 1988 na podstawie decyzji władz wojewódzkich przystąpiono do przebudowy budynku, a sam zakład czasowo został przeniesiony do przystosowanego w tym celu pomieszczenia barakowego w obrębie Szpitala Nr 1, przy ul. Wyspiańskiego 23, będącego wówczas jednostką Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego. Sekcje sądowo-lekarskie wykonywane były w tym czasie w prosektorium Zakładu Patomorfologii Szpitala Nr 1.

Remont adaptacyjny Zakładu Medycyny Sądowej, zaplanowany na okres 2-3 lat, ze względu na permanentny brak środków, ciągnął się przez okres 10 lat i dopiero na przełomie 1998/99 budynek został oddany do użytkowania.

W przebudowanym całkowicie budynku na poziomie parteru znalazła się: duża sala sekcyjna wyposażona w wentylację nawiewno-wyciągową, metalowy stół sekcyjny z urządzeniem do rozdrab-

niania ścieków, lampa bakteriobójcza, nowoczesna ośmiostanowiskowa chłodnia na zwłoki; pokój przygotowawczy do rozbierania i ubierania zwłok wyposażony w hydrauliczny wózek do ich transportu. W pomieszczeniu sekcyjnym i w całym Zakładzie Medycyny Sądowej zainstalowano system ogrzewania i wentylacji.

Na poziomie pierwszego piętra znalazły się cztery pomieszczenia pracowniane, pokój lekarski, pokój do badań osób, sekretariat, poczekalnia dla pacjentów i petentów, zmywalnia szkła laboratoryjnego, magazyn podręczny, sanitariaty.

Powierzchnia użytkowa zakładu w nowych pomieszczeniach została powiększona z około 110 m² do 250 m².

Od 01.01.1999 roku nastąpiła zmiana struktury administracyjnej kraju. Wojewódzki Szpital Zespołony w Bielsku-Białej został zlikwidowany i podzielony na odrębne jednostki szpitalne.

Z uwagi na swoją lokalizację Zakład Medycyny Sądowej znalazł się na terenie Szpitala Pediatrycznego i został jednostką tego szpitala.

W okresie istnienia Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego oraz po przejściu do Szpitala Pediatrycznego, wszystkie badania wykonywano w Zakładzie Medycyny Sądowej na rzecz szpitala, który był i jest dostarczycielem mediów i opłaca pracowników w systemie etatowym.

Personel Zakładu Medycyny Sądowej składał się z kierownika, lekarza toksykologa, przeszkolonego pracownika sekcyjnego, trzech techników analityki medycznej, sekretarki, dwóch pomocy laboratoryjnych i sprzątaczk.

W toku działalności zakładu dokonane zostały przesunięcia oszczędnościowe, zlikwidowano dwa etaty techników analityki i etaty pomocy laboratoryjnych, a na zasadzie prac zleconych zatrudniony został specjalista patomorfolog.

Działalność Zakładu obejmowała:

1. W zakresie tanatologii:

¹ Publikacja w ramach projektu „Ocalić od zapomnienia” realizowanego przez Komisję Historyczną Polskiego Towarzystwa Medycyny Sądowej i Kryminologii.

² Patrz nota biograficzna s. 129

- sekcje sądowo-lekarskie wykonywane dla Prokuratur Rejonowych w Bielsku i Żywcu, a także okresowo dla Prokuratur Rejonowych w Cieszynie, Pszczynie i Oświęcimiu (do czasu istnienia Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego).

Badania histopatologiczne materiału pobieranego w czasie sekcji wykonywane były w Zakładzie Patomorfologii Szpitala Wojewódzkiego w Bielsku-Białej, a potem w Zakładzie Patomorfologii Beskidzkiego Centrum Onkologii w Bielsku-Białej.

Przeciętna liczba sekcji sądowo-lekarskich w roku kalendarzowym utrzymywała się w granicach od 190 do 230. Przykładowo w roku 2011 wykonano 224 sekcje.

Na zlecenie prokuratury wykonywane były oględziny zwłok w miejscu ich ujawnienia, a ich liczba w okresie roku średnio nie przekraczała 20.

2. W zakresie orzecznictwa prowadzone były:

- badania osób pokrzywdzonych dla ustalenia stopnia uszkodzeń ciała, przeciętnie 2-3 badania miesięcznie, to jest około 50 w ciągu roku;

- badania lekarskie osób w celu ustalenia ich zdolności do uczestniczenia w postępowaniu procesowym lub do odbywania kary pozbawienia wolności, łącznie przeciętnie około 50 badań w ciągu roku kalendarzowego;

- badania osób na zlecenie sądów cywilnych były wykonywane w liczbach podobnych;

- wydawanie opinii na podstawie akt sprawy wykonywane było od 3 do 5 miesięcznie.

3. W zakresie badań laboratoryjnych wykonywano:

- badania grup krwi w celach identyfikacyjnych prowadzone były do czasu upowszechnienia badań DNA, które w zakładzie nie były już wykonywane;

- badania krwi na obecność alkoholu, najpierw metodą Widmarka i ADH, a później metodą immunofluorescencji, z materiału pobieranego w czasie sekcji i od osób żywych, a z chwilą przejścia badań osób żywych przez komendy wojewódzkie policji, w zasadzie tylko ze zwłok;

- badania dowodów rzeczowych w zakresie narkotyków i środków odurzających prowadzone były najpierw metodą testową, a następnie aparatem AxSYM do czasu otrzymania – po długotrwałych i trudnych staraniach – aparatu do chromatografii gazowej w 2011 roku. Liczba tych badań dochodzi do kilkudziesięciu rocznie.

W latach 1979-2005 kierownikiem pracowni toksykologicznej ZMS była dr Barbara Lisikiewicz, która uzyskała dwustopniową specjalizację z zakresu toksykologii w Centrum Kształcenia Kadr Medycznych w Warszawie, po stosownym przeszkoleniu w Instytucie Ekspertyz Sądowych w Krakowie. Dr Barbara Dudek-Lisikiewicz urodziła się 12.03.1947 roku w Jeleniej Górze. Tytuł lekarza uzyskała w Wydziale Weterynarii Uniwersytetu we Wrocławiu w roku 1973. Dr Barbara Lisikiewicz odeszła na emeryturę w 2005 roku, a kierownikiem pracowni toksykologii została magister analityki medycznej i specjalista toksykolog pani Urszula Piskorz, która od roku 2007 jest także kierownikiem Zakładu Medycyny Sądowej w Bielsku-Białej.

Ryc. 1. Budynek Zakładu Medycyny Sądowej w Bielsku-Białej.

Nota biograficzna – dr n. med. Jerzy Brzyski

Urodził się 9 września 1934 roku w miejscowości Cieszanów powiat Lubaczów, gdzie ukończył szkołę średnią. Dyplom na Wydziale Lekarskim Śląskiej Akademii Medycznej uzyskał w 1960 roku. W latach 1961-1973 asystent/adiunkt w zakładzie Medycyny Sądowej Śląskiej AM, którym kierował prof. Tadeusz Pragłowski. Specjalista z zakresu medycyny sądowej (I^o w 1964 roku, II° w 1973 roku). Specjalizacja I^o z zakresu neurologii w 1966 roku, uzyskana w trybie wolontariatu w Klinice Neurologii Śląskiej AM. Doktorat w macierzystej Uczelni w 1972 roku na podstawie pracy pt. „Badania nad oznaczaniem sperminy w śladach nasienia przy po-

mocy chromatografii bibułowej z uwzględnieniem podłoża”. W 1973 roku przenosi się do Bielska-Białej, podejmując pracę w charakterze neurologa i kierownika Działu Lecznictwa Przemysłowego Zespołu Opieki Zdrowotnej, kontynuuje pracę jako medyk sądowy, a w 1978 roku obejmuje kierownictwo Zakładu Medycyny Sądowej.

Jest autorem kilku publikacji, członkiem PTMSiK, uczestniczy w kolejnych zjazdach i konferencjach Towarzystwa.

W latach 1978-1999 specjalista wojewódzki ds. medycyny sądowej (województwo bielsko-bialskie obejmowało tereny powiatów Wadowic, Żywca, Suchej Beskidzkiej, Oświęcimia i Cieszyna).

Od 1964 roku pełnił funkcję biegłego przy Sądzie Wojewódzkim w Katowicach, a następnie z zakresu medycyny sądowej i neurologii przy Sądzie Okręgowym w Bielsku-Białej.

Pełnił funkcję biegłego z zakresu medycyny sądowej przy Sądzie Wojewódzkim w Katowicach, a potem po przeniesieniu do Bielska aż do chwili obecnej z zakresu medycyny sądowej i neurologii przy Sądzie Okręgowym w Bielsku-Białej

Od roku 2007 jest emerytem, ale ze względu na brak kandydata ze specjalizacją medycyny sądowej, pracuje w dalszym ciągu na stanowisku konsultanta z zakresu medycyny sądowej w Zakładzie Medycyny Sądowej, na tzw. umowie zlecenia, odnawianej okresowo.

Adres do korespondencji:

dr med. J. Brzyski
ul. Władysława Cieśli
43-309 Bielsko-Biała

Od Redakcji: w maju 2012 roku otrzymaliśmy od dr. J. Brzyskiego wiadomość następującej treści: „Z przykrością informuję, że z dniem 01.06.2012 roku Zakład Medycyny Sądowej w Bielsku-Białej przestaje istnieć. Decyzję o likwidacji Zakładu podjął starosta powiatu bielskiego, a przyczyną likwidacji jest rzekoma nierentowność Zakładu, działającego w ramach Szpitala Pediatrycznego, podle-

głego Starostwu Powiatowemu w Bielsku-Białej. Działanie organów administracji jest typowym *signum temporis* obecnych władz, bez zdolności przewidywania skutków podejmowanych decyzji. Realną przyczyną likwidacji Zakładu jest projekt budowy osiedla mieszkalnego w miejscu, gdzie obecnie znajduje się Zakład, a nie jego nierentowność”.